

92-gruppen

Svanevej 12, 4. sal, 2400 KBH NV

Tlf: 21 72 79 57

e-mail: tdc@92grp.dk

Website: www.92grp.dk

Koordinator: Troels Dam Christensen

Til
Energi-, Forsynings- og Klimaministeriet
Stormgade 2-6
1470 København K

Den 31. august 2015

Danmarks indsats i forbindelse med EU's position op til COP21

Kommentarer fra 92-gruppen i forbindelse med Vedtagelse af EU ministerråds konklusioner om forberedelse af FN's klimakonference COP21/CMP11, Paris, Frankrig, 30. november - 11. december 2015 (klima/miljørådsmødet den 18. september 2015)

Klimatopmødet COP21 i Paris i december i år bliver afgørende for kampen mod de globale klimaændringer. EU er en central aktør i den sammenhæng, og derfor er EU's position i forbindelse med topmødet af stor betydning. Selv om EU i sammenligning med andre større aktører generelt har spillet en relativt progressiv rolle i klimaforhandlingerne, er der i dag i høj grad brug for at ændre EU's positioner i mere progressiv retning, hvis EU skal spille en tilstrækkelig rolle i forbindelse med den nye aftale.

Danmark har en nøglerolle i forhold til at styrke EU's position og arbejde i denne retning. Det gælder både i forhold til EU's egne klimamål og på emner som mål for klimafinansiering og klimatilpasning, en indsats for "Loss and Damage", forpligtelsesperioden under en ny aftale, det langsigtede mål og EU's allianceopbygning med de progressive og sårbare udviklingslande. Det er således nødvendigt, at Danmark fortsætter og også styrker sin indsats for at påvirke EU's position i progressiv retning over de kommende måneder.

Samtidigt er det afgørende, at Danmark ikke slækker på egne klimaambitioner og -mål. Danmark bliver set som foregangsland i klimaindsatsen, og som et eksempel-land for andre. En svækkelse af de danske klimamål - herunder 40% målet i 2020 og udfasningsmålene for fossile brændsler, samt en evt. nedsættelse af den danske klimafinansiering - vil være et helt forkert signal at sende op til COP21. Der vil internationalt blive lagt mærke til et sådant kursskifte og det vil ikke alene falde tilbage på Danmarks image og troværdighed, som et land der tager sit internationale ansvar på sig, men også resultere i en negativ dynamik i forhandlingerne, samt gøre det sværere for Danmark og dansk erhvervsliv at sælge sig på netop den ambitiøse grønne omstilling.

Derfor er det nu afgørende, at Danmark ikke svækker sin klimaindsats, men tværtimod styrker indsatsen og målene både i Danmark, i EU og internationalt. Kun derved kan Danmark yde den nødvendige indsats til en ny global klimaafale.

Nedenfor er der konkrete anbefalinger til det samlenotat, der er sendt i høring, med kommentarer til de enkelte afsnit under "Regeringens generelle holdning".

92-gruppen – Forum for Bæredygtig Udvikling, er et samarbejde mellem 23 danske miljø- og udviklingsorganisationer.
92-gruppen arbejder for fremme af en bæredygtig udvikling i hele verden.

92-gruppen består af: Afrika Kontakt, Amnesty, Care Danmark, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk International Bosættningsservice, Dansk Ornitologisk Forening/BirdLife Danmark, Det Økologiske Råd, FN-forbundet, Folkekirkens Nødhjælp, Greenpeace, IWGIA, Kvindernes U-landsudvalg, Landsforeningen for Økosamfund, Mellemfolkeligt Samvirke, Natur og Ungdom, Netværket for økologisk folkeoplysning og praksis/Øko-net, Sex&Samfund, U-landsforeningen Svalerne, U-landsorganisationen Ibis, VedvarendeEnergi, Verdens Skove, WWF Verdensnaturfonden, Dansk Røde Kors (observatør).

Langsigtet mål

Samlenotatets tekst:

”Regeringen bakker op om et globalt langsigtet reduktionsmål i tillæg til 2-gradersmålsætningen. Regeringen støtter konkret, at en global klimaaf tale vil indeholde et langsigtet globalt langsigtet reduktionsmål i 2050 på 40-70 pct. ift. 2010, som anbefalet af IPCC, og at man globalt stiler efter den høje ende af dette spænd samt at udfase de globale drivhusgasudledninger i slutningen af århundredet, som G7-landene støtter i deres erklæring fra juni 2015. Det er ikke formålet med et langsigtet reduktionsmål at etablere en global byrdefordeling, men et globalt langsigtet reduktionsmål vil sende et stærkt investeringssignal i retning af klimavenlige løsninger – også selvom den globale aftale i Paris ikke bliver så ambitiøs, som Danmark og EU ønsker”.

Danmark bør arbejde for et globalt mål om at udfase fossile emissioner og indfase 100% vedvarende energi senest i 2050. Målet om at udfase drivhusgasemissioner i år 2100 er alt for sent både med hensyn til at holde temperaturstigninger under 2°C - endsige 1,5°C - og i forhold til regeringens ønske om at sende et stærkt signal til fordel for klimavenlige investeringer. En udfasning i år 2100 er så langt ude i fremtiden, at det ingen indflydelse vil få på investeringsbeslutninger i den kommende, og afgørende, tid. Det er værd at bemærke, at G7 **ikke** støtter en udfasning af drivhusgasudledninger i slutningen af århundredet, men i løbet af århundredet. Denne udfasning kan og bør ske meget tidligere end regeringen lægger op til (og fejlagtigt tilskriver G7).

5 årig review-periode

Samlenotatets tekst:

En global aftale i Paris vil være et stort skridt, men den vil sandsynligvis ikke i sig selv være tilstrækkelig til at holde den globale temperaturstigning under 2 grader. Derfor arbejder regeringen for at sikre, at aftalen bliver fleksibel, så den globale reduktionsindsats kan øges løbende efter Paris. Regeringen kan derfor støtte, at klimaaf taltalen vil indeholde en femårig evalueringsmekanisme (”review”) af reduktionsindsatsen. En sådan mekanisme bør dog ikke indebære en automatisk forøgelse af parternes, herunder EU’s, bidrag. EU’s bidrag om mindst 40 pct. reduktion i 2030 ift. 1990 bør modsvares af tilsvarende ambitiøse bidrag fra andre lande. Regeringen støtter pt. ikke, at EU forøger sit ambitionsniveau. Stillingtagen til en evt. forøgelse af EU’s ambitionsniveau bør afvente klarhed over det samlede ambitionsniveau for en global klimaaf tale

Regeringen har desværre ret i, at aftalen i december sandsynligvis i første omgang vil være utilstrækkelig i forhold til at holde temperaturstigningerne under 2°C. Det er derfor af afgørende betydning for aftalens effekt og troværdighed, at Parisaftalen kommer til at inkludere de tilstrækkelige dynamiske mekanismer, så reduktionsforpligtelserne fremover løbende skærpes som nødvendigt i forhold til klimaudfordringen. Dette gøres bedst gennem 5-års forpligtelsesperioder, der sikrer, at alle lande hvert femte år skal opjustere ambitionsniveauet. Et ”review” er ikke tilstrækkeligt, da det ikke tvinger landene til at fremsætte nye forpligtelser, og det skal i den forbindelse understreges, at ”reviews” under UNFCCC historisk set sjældent har haft den ønskede effekt. Med 5-års forpligtelsesperioder skabes der incitament for tidlig handling, man undgår at fastlåse et lavt ambitionsniveau mange år frem og man muliggør rettidige reaktioner på teknologiske og økonomiske fremskridt, særligt inden for vedvarende energi og energieffektivitet.

At regeringen ifølge samlenotatet vil afvente og ikke støtter, at EU øger sit ambitionsniveau, er helt utilstrækkeligt. EU's nuværende klimamål for både 2020 og 2030 er ikke tilstrækkelige i forhold til EU's ansvar og 2°C målsætningen. Samtidigt er det afgørende, at COP21 netop resulterer i et større ambitionsniveau, end det der tegner sig gennem landenes nuværende klimamål. Derfor bør Danmark i stedet arbejde for, at EU er klar til at øge sine klimamål i forbindelse med COP21 forhandlingerne, og er med til at skabe en dynamik med andre lande hvor dette kan ske.

Regeringen bør således blandt andet arbejdet for:

- At der med Paris aftalen etableres femårige forpligtelsesperioder der sikrer, at alle lande hvert femte år skal opjustere ambitionsniveauet. Et "review" er ikke tilstrækkeligt;
- At EU opdaterer/øger sit 20% reduktionsmål for 2020 (de 20% er allerede opnået);
- At EU udvikler et 2025 mål for EU hurtigst muligt. Dette bør være klar inden EU's INDC-konference i oktober. Det vil gøre EU's INDC sammenlignelig med USA m.fl., som har udarbejdet INDC'er med 2025 som slutår. (Også af hensyn til sammenlignelighed bør EU's INDC beregninger fremlægges både med og uden LULUCF for både 2030 og 2025);
- At EU i forbindelse med COP21 er klar til at øge EU's 2030 mål om minimum 40% reduktioner internt i EU, da det ikke udgør et tilstrækkeligt eller fair bidrag til den globale indsats;
- At EU arbejder for en forhandlingsdynamik der fremmer, at landene øger deres klima-mål op til og i forbindelse med COP21.

Indsatsen før 2020

Samlenotatets tekst:

Regeringen arbejder for ambitiøse reduktionsindsatser både før og efter 2020 samt øget inddragelse af private aktører. Ift. den globale reduktionsindsats før 2020 lægger regeringen vægt på, at indsatsen skal styrkes gennem et øget samarbejde med bl.a. ikke-statslige aktører som den private sektor med fokus på konkrete initiativer med et stort reduktionspotentiale (f.eks. energieffektivitet, vedvarende energi og udfasning af subsidier til fossile brændsler)

Arbejdet for at styrke klimaindsatsen før 2020 er af meget stor betydning. Uden en sådan indsats bliver det meget svært at nå de nødvendige klimamål med den nye klimaaftale, der jo først forventes at komme til at gælde fra 2020. Vi støtter derfor i høj grad, at Danmark spiller en aktiv og betydelig rolle her. I forhold til samlenotatet er det dog vigtigt at påpege, at denne indsats ikke alene må fokusere på de ikke-statslige aktører. Landene har i høj grad en vigtig rolle og et vigtigt ansvar her.

Det er vigtigt, at indsatsen før 2020 bliver så effektiv og omfattende som muligt, herunder bør Danmark arbejde for konkrete samarbejder og initiativer på blandt andet de nævnte emner (energieffektivitet, vedvarende energi og udfasning af subsidier til fossile brændsler), samt for at emnet fortsat holdes højt på dagsordenen i UNFCCC, blandt andet gennem jævnlig høj-niveau/ minister inddragelse.

Som nævnt ovenfor, bør Danmark samtidigt arbejde for, at især de rige lande øger deres klimamål og forpligtelser frem til 2020.

Klimafinansiering og klimatilpasning

Samlenotatets tekst:

"Regeringen støtter EU's position om, at klimatilpasning og klimafinansiering bør tillægges stor vægt i den nye aftale. Regeringen vil kunne støtte en teknisk proces med fokus på at udbrede konkrete erfaringer og løsninger for klimatilpasning. Fsva. klimafinansiering betones det - i det omfang, der forud for ECOFIN i november, vil komme drøftelser herom - at klimafinansiering er væsentlig for at støtte udviklingslandenes reduktions- og tilpasningsindsatser. Klimafinansiering er således først og fremmest et middel, som skal støtte udviklingslandenes omstilling til lavemissionsøkonomier, men regeringen betoner samtidig, at klimafinansiering i forhandlingerne bør bidrage til at sikre, at EU's prioriteter imødekommes. Det er dog fortsat ganske usikkert, hvordan det endelige kompromis om klimafinansiering på COP21 vil se ud."

Klimatilpasning

Det er vigtigt, at Danmark i EU ikke alene, som beskrevet i samlenotet, arbejder for en *"teknisk proces"* på klimatilpasning, men prioriterer tilpasningsindsatsen, herunder imødekommer de fattige og sårbare ulandes ønske om konkrete og meningsfulde tilpasningsmål. Danmark bør arbejde for et kvalitativt tilpasningsmål, som knytter reduktionsindsatsen sammen med tilpasningsbehovet. Ligeledes må *"Loss and Damage"* få en tydelig, og særskilt, plads i aftalen. Det er vigtigt at huske, at *"Loss and Damage"* ikke kun handler om finansiering, men at det er et bredt tema, der dækker situationer, hvor det ikke længere er muligt at tilpasse sig klimaforandringerne.

Hidtil har Danmark fastholdt, at klimafinansiering skal benyttes ligeligt til reduktions- og tilpasningsindsatser, blandt andet da de fattigste udviklingslande ikke selv har midler til klimatilpasning. Formuleringen *"... Klimafinansiering er således først og fremmest et middel, som skal støtte udviklingslandenes omstilling til lavemissionsøkonomier"* er forhåbentligt ikke en fravigelse fra denne holdning. Danmark bør fortsat arbejde for en ligelig fordeling.

Klimafinansiering

Danmark og EU's bidrag til klimafinansiering må ikke ses som et forhandlingsobjekt med henblik på at opnå egne prioriteter, som det kan forstås ud fra samlenotatet, men som en kernetdel af ilandenes forpligtelser til særligt de mest sårbare og fattigste udviklingslande.

Ifølge notatet (s. 4) vil EU i rådskonklusionerne bekræfte sin og *"...medlemslandenes forpligtelse til at mobilisere deres del af de 100 mia. USD om året fra 2020 fra en række forskellige finansielle kilder, herunder offentlige og private. Derudover refereres til EU's kommende rådskonklusioner om klimafinansiering, der ventes vedtaget i ECOFIN i november"*.

Det er godt, hvis EU vil (gen)bekræfte de allerede indgåede generelle forpligtelser, men det er ikke nok. En af de helt store knaster i forhandlingerne er, at de rige lande - inklusive EU - ikke i øjeblikket er interesseret i at inkludere konkrete mål og delmål for, hvor stor klimafinansieringen skal være både i årene før 2020 og i aftalen efter 2020. Dette truer i høj grad det samlede ambitionsniveau i den nye aftale. Det fremgår ikke af samlenotatet, hvad Danmarks position er her. Det bør ændres, så Danmark arbejder for, at EU ændrer holdning på området og går ind på at sætte konkrete mål og delmål på finansieringen.

Her vil det være relevant for Folketinget, hvis samlenotatet kvantificerer, hvad der konkret menes. Hvor stor en andel af de 100 mia. USD bør EU-landene bidrage med? Og hvor stor en andel af dette beløb skal udgøres af offentlige midler? Da regeringen selv vurderer, at offentlig klimafinansiering er utilstrækkelig til at nå 2°C målet, vil en kvantificering af regeringens opfattelse af fordelingen mellem offentlige og private midler gøre det lettere at bedømme, om EU er på en

kurs mod at overholde forpligtelsen om at bidrage en fair andel til klimafinansiering i udviklingslandene.

Igen er vigtigt at se reduktions- og tilpasningsindsatsen, samt klimafinansiering i sammenhæng, da de er forbundne. Den ønskede dynamiske optrapning af reduktionsindsatsen i en 5-årig cyklus, vil kræve tilsvarende cyklisk optrapning af finansiering, og tilsvarende påvirke behovet og forpligtelsen til tilpasning og tilpasningsfinansiering. Danmark bør arbejde for, at EU er med til at sikre, at denne sammenhæng er klar og forpligtende i den nye aftale.

Ifølge samlenotatet (s. 5) er der uenighed indenfor EU-kredsen med hensyn til klimafinansiering. Det vil være relevant for Folketinget, at der i samlenotatet gives informationer vedrørende, hvad denne uenighed går ud på, samt hvilket synspunkt den danske regering så vil arbejde for på miljørådsmødet d. 18. september og på ECOFIN i november.

"Regeringen lægger vægt på behovet for at få den maksimale effekt ud af den eksisterende klimafinansiering, herunder ved at offentlig klimafinansiering benyttes som løftestang for at mobilisere private investeringer. Offentlige midler vil ikke være tilstrækkelige til at nå målsætningen om at holde den globale temperaturstigning under 2 grader, og mobilisering af privat klimafinansiering vil således være afgørende for at løse klimaudfordringerne".

Vi er enige i, at det også er afgørende at mobilisere private klimainvesteringer for at løse klimaudfordringen. Det skal dog understreges, at dette ikke må tage opmærksomheden bort fra landenes forpligtelse til at bidrage med offentlige midler. Sådanne midler er blandt andet afgørende, da privat finansiering næppe i tilstrækkeligt omfang vil komme tilpasningsprojekter eller de fattigste udviklingslande til gode, da det er væsentligt sværere at profitere heraf. Det betyder, at offentlig finansiering til stadighed vil være afgørende særligt på disse områder.

Skibs- og luftfart

Samlenotatets tekst:

Regeringen arbejder også gennem EU for, at den nye globale aftale omfatter alle sektorer, herunder udledninger fra skibs- og luftfart, mens selve reguleringen af den internationale skibs- og luftfarts CO₂-udledning fortsat skal håndteres i regi af FN's søfartsorganisation (IMO) og FN's internationale luftfartsorganisation (ICAO).

Det er som udgangspunkt godt, at regeringen arbejder for, at alle sektorer bliver omfattet af den nye aftale. Regeringen bør dog på skibs- og luftfart ikke lægge sig fast på, hvem der løser opgaven. Fokus bør være, at de mest effektive reguleringsmekanismer tages i brug, også hvis disse ligger udenfor IMO og ICAO. CO₂-udslip fra skibe og fly er allerede højt og forventes op mod tredoblet frem mod 2050. Det skyldes blandt andet, at det hidtil ikke er lykkedes IMO og ICAO at etablere effektive mekanismer til at reducere udledningerne fra international transport. Hvorvidt IMO og ICAO fortsat skal have ansvaret for at regulere disse sektors CO₂-udslip bør derfor gøres betinget af, at de inden for en kort tidshorisont leverer effektiv regulering.

Danmark og EU bør samtidigt være opmærksom på, at regulering af fly og skibes CO₂-udledninger, hvis det gennemføres via brændstofafgifter, kan udgøre et væsentligt bidrag til at mobilisere offentlig klimafinansiering, uden at det bebyrder statskassen. Regeringen bør derfor,

udover at give IMO og ICAO en klar tidsfrist, også overfor EU udtrykke krav om, at regulering af sektorens CO2-udslip tilrettelægges med henblik på også at mobilisere klimafinansiering.

Allianceopbygning

Samlenotatets tekst:

Regeringen arbejder for, at EU i FN's klimaforhandlinger prioriterer fokuseret og målrettet allianceopbygning med særligt de progressive ulande, herunder de afrikanske lande og de små østater, samt øget klimadiplomati for at sikre indgåelse af en ambitiøs, juridisk bindende global klimaaf tale på COP21 med tidlige og ambitiøse reduktionsindsatser fra særligt de store udledere. Derfor arbejder regeringen videre med det danske initiativ "Climate Diplomacy Action", der har til formål at understøtte EU's klimadiplomatiske handlingsplan. Derudover arbejder regeringen gennem EU for at sikre, at der tages hensyn til de mindst udviklede lande ved at sikre, at der vil være fleksibilitet for disse i en ny aftale.

92-gruppen støtter i høj grad, at Danmark påtager sig denne rolle ved dels inden for EU-kredsen at arbejde for, at EU opbygger alliancer med de progressive udviklingslande, og dels at regeringen selv aktivt viderefører et stærkt dansk klimadiplomati. Danmark har, på baggrund af årtiers markant international indsats både inden for klima og udviklingsbistand, mulighed for at spille en stærk rolle i forhold til opbygning og vedligeholdelse af alliancer med progressive udviklingslande. Det er dog vigtigt, at EU her reelt arbejder for en ligeværdig alliance med de progressive udviklingslande, hvor EU ikke bare forsøger at overbevise dem om egne positioner, men også har vilje til at ændre egne positioner og prioriteter med henblik på at imødekomme de progressive og sårbare udviklingslande. Det bør Danmark arbejde for at sikre og også selv efterleve.

Som tidligere nævnt vil regeringens overvejelser om at sænke Danmarks hjemlige 40% reduktionsmål for 2020 og at reducere udviklingshjælpen til 0,7% af BNI, samt herunder evt. reducere klimabistanden, i høj grad gribe negativt ind i dynamikken i forbindelse med den nye klimaaf tale og alvorligt svække Danmarks forhandlingssituation ikke mindst i forbindelse med den nødvendige allianceopbygning. Derfor må regeringen opgive disse planer og i stedet styrke den danske klimainsats både hjemme og ude.

Nye markedsmekanismer

Ud over det ovenstående er det velkendt, at EU over længere tid har arbejdet for etablering af nye markedsmekanismer under den nye aftale. Sådanne markedsmekanismer har tidligere skabt store problemer i forhold til at sikre klimaeffekten og en bæredygtig udvikling. Derfor kan vi ikke umiddelbart støtte sådanne nye mekanismer og mener heller ikke, at Danmark bør gøre det.

Med venlig hilsen

Troels Dam Christensen

På vegne af 92-gruppen – Forum for Bæredygtig Udvikling, der i denne sammenhæng tegnes af:

Afrika Kontakt
Care Danmark,
Danmarks Naturfredningsforening
Dansk International Bosætningservice
Dansk Ornitologisk Forening/BirdLife Danmark
Det Økologiske Råd,
FN-forbundet
Folkekirkens Nødhjælp
Greenpeace
IBIS
Mellemfølgelig Samvirke
VedvarendeEnergi
Verdens Skove
WWF Verdensnaturfonden

